

Miljøverndepartementet

Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 11/00119-2
Prosjekt:

Trondheim 02.05.11

Saksbehandler: Per Ryghaug

HØRING AV FORSLAG TIL FORSKRIFT OM INFRASTRUKTUR FOR GEOGRAFISK INFORMASJON (GEODATAFORSKRIFTEN)

Norges geologiske undersøkelse (NGU) viser til Miljøverndepartementets brev om denne saken.

NGU har både kommentarer til høringsnotatet og til enkelte paragrafer i forskriften. Kommentarene ble i hovedsak også presentert på høringsseminaret om geodataforskriften 31.03 på Gardermoen.

1 Nasjonalt geodataråd

NGU støtter opprettelsen av et Nasjonalt geodataråd, og er enig i den argumentasjonen som er gitt i høringsnotatet s. 3. *"Et slikt geodataråd vil kunne overta den nåværende rollen til rådet for Norge digitalt. Rådet for Norge digitalt støttet i møte 24. november 2010 en slik løsning. Departementet antar at en tradisjonell organisering med rundt ti medlemmer og møter to ganger i året, kan være et hensiktsmessig utgangspunkt."*

Når det gjelder mandatet for Geodatarådet mener NGU at det ikke bør være en hovedoppgave for Rådet og *"bistå nasjonal geodatakoordinator og deltakende virksomheter med å samordne bidragene fra deltakerne når det gjelder identifisering av relevante datasett, brukerbehov---"* (§ 14). Dette bør fortsatt være den enkelte fagetat sitt ansvar gjennom den omtalte samordningsstrukturen, jf. bl.a. høringsnotatets kap. 2: *"Det er den enkelte fagetats ansvar å avgjøre hvilke datasett som faller inn under virkeområdet til forskriften"*. Se også nærmere omtale under pkt 3.

NGU vil understreke at det statlige IKT-samarbeidet innen geodatasektoren er kommet langt, bl.a. som følge av Norge digitalt, og meget lengre enn e-forvaltningen innen andre offentlige sektorer. Her vises det bl.a. til Forbruker- og administrasjonsdepartementets blogg om viderebruk av offentlig informasjon (<http://data.norge.no/blogg/2011/01/veileder-for-offentlige-data-f%c3%b8rsteutkastet-ute/>), og nylig utsendt høringsnotat om Norsk lisens for offentlige data, hvor man er lite konkret sammenlignet med teknologiske rammeverk og eksisterende samordning av digitale tjenester for kartdata.

NGU har tro på at et Geodataråd, sammensatt av personer med god kjennskap til geodatabransjen og Norge Digitalt, vil kunne gi viktig input til IKT-samordningen i andre offentlige sektorer, og bidra til å styrke IKT-samordning innen en samlet offentlig sektor. Geodatarådet bør derfor i sitt mandat ha et mer utadrettet fokus, og oppgavene bør være mer overordnede og sektoroverbyggende enn det forskriften legger opp til i § 14.

Geodatarådet og dets funksjon bør komme klarere frem av forskriften i en egen paragraf eller gjennom en samordning av paragraf 1 og 14 (som foreslått i vedlegg).

2 Nasjonal geodatakoordinator - Statens kartverk sine roller

I kommentarene til § 11 går det fram at: ”*Departementet legger til grunn at deling av data og tjenester kan organiseres som en videreføring av Norge digitalt*”. Det er naturlig, men setter samtidig krav til en god avklaring av Kartverkets roller som:

- Nasjonal geodatakoordinator.
- Sekretariat for Norge digitalt.
- Leverandør/distributør av geodata til infrastrukturen på linje med andre deltagende virksomheter.

NGU legger vekt på at Kartverket ikke er gitt en overordnet myndighetsrolle ifm Geodataloven, men har rolle som en koordinator samtidig som det er sekretariat for Norge digitalt. Rollene som Geodatakoordinator for infrastrukturen og sekretariat for Norge Digitalt i stor grad er overlappende og bør kunne slås sammen..

3 Samordningsgruppe for infrastruktur for geografisk informasjon

Geodatalovens § 4 stiller krav om deltagelse direkte til de enkelte virksomheter og krever videre i § 8 at de deltagende virksomheter oppretter og driver et felles nett av offentlige søketjenester, visningstjenester, nedlastningstjenester mv. Dette er meget likt kravene som er etablert i Norge digitalt. Dette arbeidet krever selvsagt koordinering, og Kartverkets rolle som felles node (kontaktpunkt) mot EU (Inspire), på vegne av de deltagende virksomheter, er viktig og avgjørende for å få dette til. Men det er (jfr. Geodatalovens § 6) de deltagende virksomheters ansvar å gjennomføre de nødvendige tiltak for deling av data i infrastrukturen(e). Den omtalte samordningsstrukturen, med deltagelse fra deltagende virksomheter, må derfor i forskriften få en tydeligere/sterkere presisering av sin rolle, ansvarsforhold i forhold til Nasjonal geodatakoordinator.

I § 14 heter det: ”*Nasjonal geodatakoordinator skal til støtte i sitt arbeid peke ut en samordningsstruktur med representanter fra deltagende virksomheter*”. Slik NGU ser det er det Nasjonal geodatakoordinator som er til støtte for de deltagende virksomheter i arbeidet med å oppfylle loven. Det er noe uklart hva som i forskriften ligger i begrepet "samordningsstruktur", men NGU velger å oppfatte dette som en konstruksjon på linje med Referansegruppa for Norge digitalt.

Om referansegruppa heter det i "Generelle vilkår for Norge digitalt-samarbeidet": "*Referansegruppa er det øverste organet for samordning av alle parters interesser i et tett samspill med Sekretariatet.*

Referansegruppa har følgende roller og funksjoner:

- *Bidra til å sikre et tverrfaglig samspill i den praktiske gjennomføringen av samarbeidet og til utvikling og forbedringer i det videre arbeidet.*
- *Gi innspill til Sekretariatets arbeid med tilrettelegging av dokumentasjon, krav og vilkår for samarbeidet.*
- *Behandle forslag fra Sekretariatet, herunder å fatte beslutning om endelig utforming av den avtaledokumentasjon som til en hver tid skal gjelde for samarbeidet.*
- *Bidra i løsning av prinsipielle og praktiske problemstillinger og utfordringer som oppstår eller bringes inn fra parter i samarbeidet."*

Som nevnt støtter NGU departementets forslag om å opprette Nasjonalt geodataråd og nedlegge Rådet for Norge digitalt. Samme tankegang bør legges til grunn her. Det er nok med en samordningsgruppe.

NGU foreslår at gruppa slås sammen med Referansegruppa for Norge digitalt og gis navnet "Samordningsgruppe infrastruktur for geografisk informasjon". På samme måte bør det være mulig å slå sammen funksjonene som Nasjonal geodatakoordinator og sekretariat for Norge digitalt, og tilpasse beskrivelse av roller og funksjoner etter dette.

Det bør ikke være Kartverket selv som utpeker representantene til gruppa. I tillegg til representanter oppnevnt av bransjeorganisasjoner og kommuner/fylkeskommuner, bør departementene peke ut sine representanter slik de har gjort til referansegruppa for Norge digitalt.

Selv om deltagelsen i selve infrastrukturen (Inspire) og Norge digitalt ikke skulle være nøyaktig de samme virksomhetene, burde det være mulig å skille mellom oppgaveløsninger som kun gjelder den ene strukturen slik Norsk Eiendomsinformasjon tidligere var representert i referansegruppa for Norge digitalt uten å være part med stemmerett.

4 Nærmere om § 1 og § 14

I § 1 omtales Nasjonal geodatakoordinator, og arbeidsoppgaver omtales under overskriften "*Til § 1 Nasjonal geodatakoordinator*". I § 14 omtales også noen arbeidsoppgaver, men her under selve paragrafen, og ikke under overskriften "*Til § 14 Koordinering og samarbeid om infrastrukturen*". Det er også overlapp i omtalen av arbeidsoppgaver i § 1 og 14.

NGU foreslår at omtalen av:

- Nasjonal geodatakoordinator/sekretariat for Norge digitalt
- Nasjonalt geodataråd
- Nasjonal samordningsgruppe for infrastruktur for geografisk informasjon og Norge digitalt

samles i en § med en kort opplisting av de viktigste arbeidsoppgavene for hver av disse. NGU vil her understreke at det ikke kan være nødvendig å ta med en for detaljert omtale av alle arbeidsoppgavene i selve forskriften. Der forskriften beskriver de oppgaver Statens kartverk har som Geodatakoordinator (eks: side 6/linje 5, side 7/linje 8, side 8/linje 3 og 5, side 9/siste linje, side 11/linje 5 og 18 samt flere steder i kapittel 4), bør det refereres til "Geodatakoordinator" i stedet for "Statens kartverk" på grunn av at Statens kartverk har også andre roller.

I praksis blir dette en sammenslåing og justering av § 1 og 14, inkl. en klarere tredeling av § 14 "Koordinering og samarbeid om infrastrukturen". Det kan være aktuelt å plassere paragrafen lengre fremme i forskriften. Utkast til ny § er tatt med som vedlegg.

5 Krav til tilgjengelighet

NGU ønsker selv å gjøre sine data tilgjengelig for infrastrukturen(e). Dette er viktig fordi NGU ønsker å gjøre data tilgjengelig også gjennom EuroGeoSurvey (en annen SDIC til INSPIRE), gjennom andre portaler som Geo-Seas og BarentsWatch m.fl., samt til et bredt internasjonalt geologisk miljø og prospekteringselskaper. Det krever at NGU selv har kompetanse og teknologi til å utføre dette.

Selve forskriften omtaler ikke krav til tilgjengelighet ut over det som alt ligger i direktivet. Direktivet setter et krav til tilgjengelighet på 99 % av tiden, men sier ingenting om hvilket tidsrom dette gjelder for. På s. 8 i høringsnotatet omtales imidlertid Kartverkets egne satte krav i forbindelse med Norge digitalt-samarbeidet, og som oppgis å være minimum 99 % oppetid målt per kvartal døgntkontinuerlig sju dager i uka. Dette bør tas ut av forskriften. NGU mener det er ingen grunn til at forskriften skal operere med strengere krav enn det rettsakten krever.

I 2010 hadde NGU en oppetid på 99,5 % året sett under ett, men uten å kunne garantere dette med mindre ytterligere tiltak gjennomføres.

I kapittel 4 Administrative, økonomiske og miljømessige konsekvenser framholdes det: "*Også flere statlige etater har gitt uttrykk for at de må styrke sin IT-drift for å kunne tilfredsstille kravene til oppetid. Departementet understreker at dette er tiltak som etatene under alle omstendigheter er nødt til å gjennomføre for å kunne nå målene om en døgnåpen elektronisk forvaltning.*"

NGU er ikke enig i dette fordi NGU per i dag har en døgnåpen forvaltning som garanterer oppetid på 98 % som B-leverandør til Norge digitalt, dvs. i arbeidstiden. En merkostnad som følge av direktivet må imidlertid påregnes for at NGU skal kunne garantere en oppetid på 99 % i samsvar med Kartverkets definisjon, og merkostnaden bør da kompenseres gjennom statsbevilgningen.

6 Harmonisering, samvirkingsevne og dokumentasjon

I høringsrunden til selve EU-direktivet la Norge vekt på at det var en svakhet ved gjennomføringsbestemmelsene at de ikke hadde normative henvisninger til aktuelle EN ISO-standarder for geografisk informasjon. For å sikre best mulig samvirkingsevne (interoperabilitet) bør forskriften peke på hensiktsmessigheten av å følge veiledningsdokumenter til direktivet (guidelines) og gjeldende versjoner av

tekniske ISO-standarder på området. I flere tilfeller bør det være aktuelt å utarbeide norske profiler av ISO-standardene for å sikre denne samvirkningsevnen, og som revideres i takt med nye versjoner av standardene.

7 Administrative, økonomiske og miljømessige konsekvenser

I kapittel 4 går det fram "*at det i proposisjonen ble antatt at gjennomføringen av direktivet ville medføre økte kostnader for Statens kartverk og om lag 25 andre berørte fagetater med ansvar for geodata omfattet av loven, til sammen anslått til ca. 32 mill. kr per år*".

Videre framholdes det at "*Det ble understreket at framdriften og de økonomiske konsekvensene for berørte statlige myndigheter og kommunesektoren ville bli vurdert i de årlige budsjettprosessene og forelagt Stortinget i de årlige statsbudsjettene. Forskriften er utformet med dette for øye*".

NGU kan ikke se hvor i forskriften det redegjøres nærmere om dette. Høringsnotatet peker flere steder på behovet for å styrke Kartverkets evne til å utføre støttefunksjoner og drift av distribusjonsbaser og tilhørende tjenester. Det sies lite om behovene hos andre deltagende virksomheter, som selv bestreber seg på å møte INSPIRE-kravene.

I § 7 *Harmonisering og samvirkningsevne* kreves det at spesifiserte geodata gjøres tilgjengelig i harmonisert form. De største økonomiske konsekvensene for NGU vil være forbundet med denne harmoniseringen av eksisterende data i samsvar med INSPIRE-spesifikasjoner for vedlegg 2 og 3 data, spesifikasjoner som ennå ikke foreligger. I forskriften forventes det at NGU skal tilgjengeliggjøre datasett innen temaområdene geologi (bl.a. berggrunn, hydrogeologi), jordarter, naturlige fareområder, hav- og sjøområder, energiresurser og mineralressurser. NGU leverer per i dag 22 datasett og 15 WMS-tjenester til Norge digitalt, og som ansees å være INSPIRE-relevante.

NGU deltar i utarbeiding av INSPIRE-dataspesifikasjonene for temaene geologi og mineralressurser, og forsøker å gjøre harmoniseringskravene overkommelige. Utkastene til spesifikasjoner viser dessverre så langt å bli meget omfattende og detaljerte (358 sider). En så detaljert dataharmonisering vil medføre betydelige merkostnader for NGU. De anslåtte kostnadene for å harmonisere eksisterende data er ut fra dette betydelig underestimert i høringsnotatet. Forskriften bør derfor på en eller annen måte bli tydeligere på at slike merkostnader må tas hensyn til i framtidige statsbudsjett.

Det er videre en utfordring for NGU at enkelte datasett faller inn under flere temaområder (data-spesifikasjoner), noe som det foreløpig er vanskelig å se konsekvensene av. Dette gjelder for eksempel et av NGUs viktigste bidrag til arealplanleggingen, utbredelsen av de kvartærgeologiske løsmassene, som tilhører både tema geologi og tema jordarter.

Videre er det å bemerke at tema nr. 3 på side 32 bør endres til "Jordarter" slik det er gjort i oppstillingen på side 31.

Med hilsen

Morten Smelror
Adm. direktør

Berte Figenschou Amundsen
Avdelingsdirektør
Informasjonsavdelingen

Vedlegg

Utkast til ny samordnet § 1 og 14, og som bør stå tidlig i forskriften.

§ .. Koordinering og samarbeid om infrastrukturen

Nasjonal geodatakoordinator. Statens kartverk er nasjonal geodatakoordinator. Koordinatoren skal:

- Koordinere arbeidet med landets infrastruktur for geografisk informasjon, jf. Geodataloven § 3 første punktum, herunder å samordne arbeidet med å dele data og etablere felles nasjonale løsninger.
- Skal tilby en nasjonal geodataportal på Internett som en videreføring av "geoNorge.no" og i samarbeid med deltagende virksomheter ha ansvaret for å vedlikeholde og videreutvikle innholdet.
- Bistå deltagende virksomheter i å oppfylle kravene, herunder opprette fellesløsninger og distribusjonsdatabaser for virksomheter som ikke kan opprette slike selv.
- Ha ansvar for den nasjonale kontakten med ESA og Kommisjonen med hensyn til direktivet, jf. direktivet artikkel 19 nr 2 første punktum.
- I samråd med samordningsgruppa å spesifisere og implementere sikkerhetsmekanismer i henhold til overordnede retningslinjer og krav som stilles til sikkerhet i ulike deler av lovverket.
- Kontrollere gjennomføringen og bruken av infrastrukturen for geografisk informasjon i samråd med samordningsgruppa, offentliggjøre resultatene av denne kontrollen og gjøre den tilgjengelig for ESA og Kommisjonen i samsvar med reglene om kontroll og rapportering gjennomført i § 16 fjerde ledd.
- Opprette en referansekatalog som gir oversikt over data som inngår i infrastrukturen(e) og gi resultatindikatorer.
- På vegne av de deltagende virksomhetene kunne inngå avtale om deling av geodata og tilhørende tjenester med offentlige myndigheter i EØS-stater og EU- og EØS-organ, jf. Geodataloven § 7.
- Samtidig å fungere som sekretariat for det frivillige Norge digitalt-samarbeidet.

Nasjonalt geodataråd. Departementet utpeker representanter fra deltagende virksomheter, brukere, produsenter, ytere av verdiøkende tjenester og samordningsorganer, til et nasjonalt geodataråd. Rådet skal:

- Gi råd til Nasjonal geodatakoordinator og samordningsgruppen i arbeidet med å utvikle og drifte infrastrukturen for geografisk informasjon.
- På et overordnet nivå å medvirke til en bedre samordning med tilgrensende IKT-områder innen en samlet offentlig sektor.

Nasjonal samordningsgruppe for infrastruktur for geografisk informasjon. Aktuelle departementer, KS og fylkesembetet peker ut sine representanter slik de tidligere har gjort for Norge digitalt. I tillegg oppnevner geodata bransjeorganisasjoner og andre relevante bransjer sine representanter. Samordningsgruppa skal:

- Sikre et tverrfaglig samspill i den praktiske gjennomføringen av samarbeidet og utvikle forbedringer i det videre arbeidet.
- Løse prinsipielle og praktiske problemstillinger og utfordringer som oppstår eller bringes inn fra parter i samarbeidet."
- Bistå Nasjonal geodatakoordinator med å samordne bidragene fra deltagende virksomheter når det gjelder identifikasjon av relevante datasett, brukerbehov, praksis og tilbakemelding vedrørende gjennomføringen av Geodataloven.
- Behandle spørsmål om betaling for deling av geodata i henhold til prinsipper gitt av departementet og §12.
- Bidra til en mest mulig enhetlig lisensiering av offentlige geodata fra samarbeidet.

De av deltagerne som er part i Norge digitalt skal i tillegg gi innspill til Nasjonal geodatakoordinator sitt arbeid med tilrettelegging av dokumentasjon, krav og vilkår for Norge digitalt-samarbeidet, behandle forslag og å fatte beslutning om endelig utforming av den avtaledokumentasjon som til en hver tid skal gjelde for det frivillige Norge digitalt-samarbeidet.